

L'home de Lletres que cerca la Paraula

XAVIER GARCIA

ESCRITOR

M'endinsó cap a l'Aragó català de la Franja de Ponent (La Fresneda), en terres del Matarranya, a la recerca –i si pot ser captura– de l'esperit poètic, oral i escrit, d'Andreu Subirats, tortosí de naixement, que contribueix al renaixement de la poesia catalana i que quan sigui traduït a altres llengües –com ell ha fet, del francès al català, amb François Villon i Charles Baudelaire– el món veurà que la nostra llengua, tan dolça com la mel, també pot servir per cridar l'emprenyament del «ningú no ens representa», el fàstic de viure en un món d'aparençes i d'impostures i, entre tantes amenitats, haver de suportar elementalitats elevades a categoria de genialitats, per part d'alguns col·legues del gremi que es deixen estimar més del que seria raonable.

Subirats, poeta, traductor, filòleg, professor a innombrables instituts de segon ensenyament (després en recitaré alguns dels 27 en què ha treballat), intèrpret de recitals memorables, promotor i particip d'antologies poètiques, no es deixa arrabassar la seva independència política i poètica, no forma part del seguici sindical dominant (milita o ha militat a la CGT), no dona cops de colze per aconseguir quotes de pantalla o de pàgines de diari, ni per pressionar crítics, editors o institucions per tal que el premii, sinó que, seguint l'exemple d'alguns dels seus admirats mentors –entre els quals els po-

El poeta nascut a Tortosa, Andreu Subirats, a la Fresneda, comarca del Matarranya. FOTO: JOAN REVILLAS

etes Blai Bonet i Francesc Garriga –, tracta de bastir una obra pròpia, exigent amb el temps que ens toca viure, que parli als contemporanis amb la veu que desitgen escoltar i que sigui el màxim coherent possible.

No és pas fàcil. Peraixò, el poeta-pastisser Josep V. Foix deia als que volien escriure: «Tingueu un ofici, així sereu lliures».

Subirats de seguida va comprendre la sentència: estudià Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona (em recorda el professor de Literatura, Lluís Izquierdo, mort fa poc) i, amb el tí-

tol, començà el romiatge de la docència (Llengua i Literatura Catalanes, també castellanes, llatí, etc.) per aquests molts instituts i escoles a què em referia: a les Terres de l'Ebre (Amposta, Santa Bàrbara, Tortosa, Gandesa, Móra), també a Tarragona i Valls,

Subirats és poeta, traductor, filòleg i professor a molts instituts de secundària

igualment a l'àrea de Barcelona (El Raval, Badalona, Mataró, Sant Boi i Abrera), fins a Puigcerdà i, lloc que no sabia, a la meua ciutat natal, a Vilanova i la Geltrú, a l'Institut Manuel de Cabanyes, cap a l'any 1991, on fou company de professorat d'Antoni Arrufat, que va néixer a Valljunquera (prop de La Fresneda, on Andreu i Laura passen temporades en una casa molt ben agençada), i que resulta que és el pare del conegut cupaire exdiputat, Quim Arrufat, amb qui jo havia compartit trobades a Vilanova, quan fa uns quinze o vint anys, amb altres amics

generacionals, creava l'Ateneu 'L'Aixada', llaurant el camí per arribar al Parlament, passant primer pels municipis.

Marcar distàncies

Subirats –amb aquest aire físic i metafísic que gasta de company de la 'Beat Generation'– forma part, justament, d'aquesta generació que ha marcat distàncies (i sovint ruptures radicals) amb les precedents, a tots nivells: en el vestir, en la mentalitat, en la conducció dels afers personals i en els comportaments pel que fa a les institucions polítiques i a les

El nostre François Villon a l'Ebre

Em sembla veure algunes semblances –no pastotes, certament– entre François Villon, exquisit poeta francès, parisenc, del segle XV, i el nostre tortosí Andreu Subirats, a cavall dels segles XX i XXI, que el 2010 va publicar –en esplèndida traducció i prop de 500 notes erudites– les famoses *Balades* de Villon, a la col·lecció Alabat de la Breu Edicions, de Barcelona, dirigida per Marc Romera, Ester Andorrà, Miquel Adam i Clara Font.

Villon, home de vida turbulenta (però de bon cor, destinat a gaudir-la abans d'escriure-la), es va veure afectat per guerres, entrades i sortides de la presó, baralles i batalles amb les autoritats franceses, en el canvi a Europa del final de l'edat mitjana i l'inici del Renaixement, amb el declivi de la noblesa civil i eclesiàstica, l'aparició de la burgesia i, al mateix temps, del proletariat urbà.

Una triple situació caòtica i explosiva, com tantes en la His-

tòria al llarg dels temps i, següentment, d'ara mateix, on els creadors actuals es veuen impel·lits, absorbits i desbordats per situacions que generen, igualment, caos i explosions. I no cal entrar en detalls.

Subirats és ben conscient del panorama i, per tal de fer-nos veure que la Història segueix línies paral·leles, no pas d'ascens moral, sinó d'exploació, mentida, corrupció i injustícia, ha volgut acostar-se a la vida i obra del lle-gendari François Villon, pare

d'heterodoxos posteriors com Rabelais, Baudelaire, Rimbaud, Verlaine i, ja entrat el segle XX, d'Apollinaire, Prévert, Aragon o Brassens, que va fer músiques, també memorables, d'algunes de les seves Balades, entre les quals la de Les Dames d'Abans, on va ressonant el vers "I on són ara les neus d'antany"?

I jo que li pregunto a Subirats –mentre contemplem des del seu estudi, a través de l'ample finestra, la serp geològica de la gran serralada del Port:

–Vejam, Andreu, on creus que són ara les neus d'antany?

–Ah, xic, fa temps que no neva, vull dir que tampoc neva com abans, com quan era petit i, sobretot, en època de mons pares i

no diguem ja dels iaies. Però, bé, com pots comprendre, la cosa va més enllà de la pura meteorologia que, tot i ser important, sembla un reflex de la molt deficient vida social, cultural i política que portem. Tu ja m'entens.

–Home, com que em sembla que et conec, diria que sí. Perquè, tu, a Tortosa...

–Què vols que et digui? Quan era més jove vaig intentar participar en algunes activitats teatrals, musicals i poètiques, sobretot pel testimoni que ens donaven els nostres mestres, Manolo Pérez, Frederic Mauri i Manel Ollé, homes de teatre, art i literatura que ens van fer estimar, a l'Institut, la cultura i que ens van animar a comprometre'ns soci-